

RECENSIE Uit de wereld van Jan Fabre is geen ontsnappen mogelijk

Een kunstwerk van allure

Gezien: Prometheus-Landscape II van Aeschylus

Door: Jan Fabre/Troubleyn

In: Theater aan het Vrijthof Maastricht (13/05)

door **Jos Prop**

O p de voorkant van mijn tekstboek van de *Prometheus mythe* (vertaling: Gerrit Komrij) zit een tiental kartonnen lucifers geplakt. Symbool voor het vuur dat Prometheus de oppergod Zeus ontstalt. Dat vuur heet het vuur van de kennis te zijn, waarmee Prometheus de mensheid wilde emanciperen. In zijn theaterversie laat Jan Fabre zien dat de mensen die betekenis van het woord vuur hebben laten verslonzen en zich hebben laten knechten door wat hij noemt 'het slaapmiddel dat godsdienst heet, de dictatuur van de benepen moraal'. De verschillende godsdiensten komen, in kleine kostuumkenmer-

ken, tijdens de voorstelling voorbij. Druk doende om onwelgevallige teksten in de kiem te smoren en het vuur van de steeds opnieuw oploeiende passie waarmee de mensen hun vleselijke lusten botvieren, te blussen. Met zand, met bijlen en waar nodig zelfs met zware blusflessen die het podium met CO₂-rook vullen. Want de lijven van de aardbewoners staan voortdurend in vuur en vlam. Hun genitaliën ontvlammen letterlijk. De vrouwen ontsteken het vuur vanuit hun vagina's en bij de mannen worden de penissen vuurfakkels van brandend verlangen. Het podium verandert gedurende de voorstelling in een woestijn van zand. Het blusmiddel waarmee onafgebroken en steeds uitbundiger wordt gestrooid om de uitslaande menselijke branden te blussen.

In die doorlopende beweging zien we een stroom van beelden, een onophoudelijk schouwspel van bewegende, agiterende, sprekende, hunkerende en blussende figuren, die het landschap vormen waarboven Prometheus aan touwen hangt, ten prooi aan de natuurele-

menten. In de felle, brandende zon die de hele achterwand in beslag neemt. Als straf van Zeus voor zijn diefstal van het vuur.

Fabre zweert de psychologie af. In de proloog houden twee personages maar niet op om in een opzwevend crescendo te blijven roepen dat wij mensen wanhopig zijn en op zoek naar helden en dat we daarbij de psychologen kunnen missen als kiespijn. Ook de goddelijke Olympiërs en ten slotte Prometheus zelf, geselen hun woorden als striemende zweepslagen de ruimte in. Pandora (de eerste vrouw volgens de Griekse mythologie) mag ons de slotmoraal meegeven: „Leren is vernielen. Vernielen is leerrijk voor wie wil zien.”

Het Theater aan het Vrijthof stroomt vanavond (tijdens de Nederlandse première) over van de indrukwekkende beelden en de diep in mijn lijf doortrillende geluiden. Ik word een kunstwerk ingetrokken dat mij meesleurt en waaruit ik pas word bevrijd door een ordinaire black-out. Na zo'n unieke belevenis valt de werkelijkheid koud op mijn dak.